

ŽEMAITIU KULTŪRAS DAUGĒJĒS ONTRUOJĒ SOVAŽIAVĒMA DALYVEE

TRYS DĒINAS VARNIŪS

Žemaitiu Akademējēs gēmēms

Tas ivyka 1993 metu lēipas 31 dēina. Vēsē, katrēi tou laiko bova senajemē Žemaitējēs kultūras luopšie, tū dēinū jau nikumēt neužmērš. Ištuorēnis teisingoms isēgaliejē -- igyvendints M. Valončiaus ir S. Daukonta somanymis ikortē Žemaitiu Akademējē. ...Bet vēsks nu pradiū. Vuo vēsks čē prasidiejē, kaap Varniū konperēncējēs dēinuom kalbiejē jauns muokslēninks **SOBACĪOS** Giedrios, devyniuolēkta omžiaus vēduric. Taas laikaas Akademējēc sokortē pērmiausee reikiejē žmuoniū, katrēi galietom dērbtē muokslēni ir kētuoki švietiejēška darba, būtē naudingē Žemaitējēc. Teep M. Valončios aple savē ir pradijē telktē tuokius muoksla vyvus -- tvērtus Žemaitējēs oužoulos. S. Daukonts bova vēns iš anū. Pu tuo jau galiejec pradietē galvuotē ir aple žemaitēška laikrašti. Ons toriejē vadintēis "Pakeleivings". Bova mieginta ruoštē, leistē ir akademēnius leidēnius. S. Daukonts rinka žemaitiu kalbuos žuodyna, katrou planava išleistē Zavadskis. Toriejē pasēruodytē ir Žemaitiu gramatika. Bet... Lig pat šēc dēinaa ni gramatikas, ni žuodyna netorem. Teep ka šēi metaa -- neigyvendintu M. Valončiaus ir S. Daukonta idiejū teesinys. Tas darbs bova pradiets pryš kelis metus, kaa jaunē istuorikaa sotarē surēngtē pērmoujē Varniū konperēncējē. Prisimindams tus metus, istuorēks **BOTRĒMS** Aduoms saka, ka tou laiko mintiū aple Žemaitiu kultūras draugējēs ikūrēma daa nebova. Bova nuors

sotelktē Žemaitējēs tyrēnietuojus, sopažindintē vēsuomenē so anū darbaas. Pradiuo mislyta, ka i konperēncējē, kaap yprasta, rinkšēs tik nedēdēlis, taas reekalaas besērūpēnontiu žmuoniū būriclis. Bet jau pērmouji konperēncējē paruođē, kuoks dēdēlis būrys žmuoniū yr sosēduomiejēs Žemaitējēs istuorējē. Tuo konperēncējuo ir pasēgērda kalbas, ka reektom rinkteis kuožnaas metaas, ikortē Žemaitiu kultūras draugējē, vo konperēncējuo medžega išleistē atskēro leidēnio. Kas pērmasis iškielē tou idiejē -- **VAIVADA** Vacluovs, **KULAKAUSKIS** Ontuons ar katros nuors kēts -- dabaa jau sunkeē ir pasakytē... 1990 metaas vykosē ontroujē Varnū konperēncējē jau organizava Žemaitiu kultūras draugējē. Pu tuos konperēncējēs išleista pērmouji "Žemaitiu praeitēis" dalēs. Anuo išspausdinta konperēncējēs svarbiausē pranešēmaa. I Draugējēs veikla pradijē isējungtē vēs dēdicsnis būrys žmuoniū: po vēsa Lietova ir ožsieni pasklēdē žemaitēe. Draugējēs skyrec sosēkūrē daugelic Žemaitējēs miestu ir rajuonu, Vēlnou, Kaunē, Klaipēduo, Šiauliūs, Alytou ir kētor. Tēn vēsē dērba pagal sava išgalēs, Žemaitējēc ir teep, kaap žmuonis tūs rajuonūs soprata, ka reek dērbtē. Pryš pērmouji Žemaitiu kultūras draugējēs sovažievēma kalbininks **PABRIEŽA** Jūzaps paruošē žemaitiu rašybas patarēmus, Palonguos žemaitēe išleida pērmouji žemaitēška laikrašti, katram

(Nukelta | 3 psl.)

(Atkelta iš 2 psl.)

davė "A mon sakaa?" pavadėnėma. Sovaziavėms ivyka 1991 metu gegožės mienėsė pabaiguo. Priimtė ystataa, išrinkta valdė, numatytė artėmiausė darbaa. Draugėjė dərba. Rainiūs iškėla kopyčė -- paminklos mūsa tautuos končiuoms. Stipriėjė skyree, plieties anū veikla. Žemaitėšks žuodis atsitėisė. Daug kas pradijė laikytė, ka viel garbie savė vadintė žemaitio. Bet ne tam, ka gėrtomės, i būri sosėspėitė žemaitėe. Anū laukė dėdėlė darbaa. Ka krašts būtom gyvs, reek žėnuotė ne tik kor yr ta tievū žemė, kuoki anuos istuorėjė, bet ir laikytėis tuo krašta papruotiū, rokoutėis gintoujė muotėnas kalba... Mažė darbelee perauga i dėdėlius. Anėms atlėktė nebožteka vėn gerū nuoru. Karts nu karta Draugėjės vaduovaa žvalgīs i Vėlnio, Respublėkas Vyriausybě, Kultūras ir švėitėma ministerėjė. Tėn anėi ir raštus rašė. Isiklausė suostėnės rūmūs dėrbou Respublėkas vaduovaa i žemaitiu žuodius. Isėklaušė ir pritarė, ka reek Žemaitėjee sava muoksla ystaigas, gramatikas, istuorėjės, spauduos, švėitėma. Tas sopratėms ir pritarėms Kultūras ir švėitėma ministerėjuo atsėrada pu tuo, ka čė pradijė dėrbtė **BALČIŪNS** Vytauts, pėrmasis rimtaa ožsėjiemės regėjuonu kultūras reekalaas. Tumet Lietovuo bova pradiata šneka ir aple tou, ka reek griautė "kinitiu sėinas", katruom yra apsėtvierė mūsa rajuonu kultūras darbuotojėe per paskutėnius dešimtmetius. Daugiausee bėndradarbiavėms tarp atskėrū rajuonu yr išsėvystės Žemaitėjuo. Tuo regėjuona ir kultūra ryškiausee Lietovuo išsiskėr. Yr susėpormavosės vėiningas regėjuona kultūras sokūrėma galimybės. Bėndrus krašta kultūras veikieju darbus čė nu pat sava gyvavėma pradiuos palaikė ir kielė Žemaitiu kultūras draugėjė, katra ne vėina karta bova išsakiusi minti, ka reikalinga valstybės remama institucijė -- Žemaitiu akademėjė, per katrou artėmiausees metaas galietuomem finansoutė ne tik tuolessnės Varniū konperėncėjės, istuorėku ekspedicėjės, Žemaitėjės jaunima ir vėsū kėtū tuo krašta kultūra, istuorėjė besėiduomaujintiu žmuoniū švėitėma, Žemaitėjės gramatikas, istuorėjės, kėtū mūsa kraštou reikalingu leidėniū leidėma. Mažū akademėju idiejės ožsienie senee gyvas. Tuokiū akademėju pavyzdriu bova nutarta sokortė ir Žemaitiu. Aple tou dar pavasari bova rokouta Žemaitėjės regėjuona kultūras darbuotoju pasėtarėmė. Taa idiejee daug kas pritarė. Bova ir kėtuokiū nuomoniū. Objektyvoma tuos kalbuos bova nedaug. Vėršo jiemė sens vaduovavėma kultūraa sopratėms. Bova ėr paprastiausės nepagarbuos kėtėms žmuonims, anū darbams. Bet... Kad ir kuokėi diplomateeėe bebova miegėnėmaa tuom dėnuom sožlugdytė Žemaitiu Akademėjės ikūrėma, Akademėjė ikorta. Dabaa belėikt tik vėsus, katrėi abėjuojė tuokiuos Akademėjės ikūrėma būtėnomo, pakvėistė isijungtė i anuos veikla ir truopnees darbaas prisidietė pri bėndrū Žemaitėjės reekalū. Kelės mintys, katruos bova pasakytas pryš ikoront Žemaitiu Akademėjė:

Kasparavičios Stanisluovs. Kaap ir kuožnam žmuogou, teep ir kuožnam kraštou, patem savėm išlėktė nier lėngvaa. Mes tuo siekam. Tou žemaitėms padarytė turietom padietė Akademėjė. Anou ikortė privaluom jau vėn gerbdamė M. Valončiaus, S. Daukonta atmėnėma.

Aleksandravičios Egidėjos. Reek vėngtė, ka Akademėjė netaptom dėrbtėnio reekalo, vėina iš tū valdėšku institucėju, iš katrū tetorem mažaa nauuos.

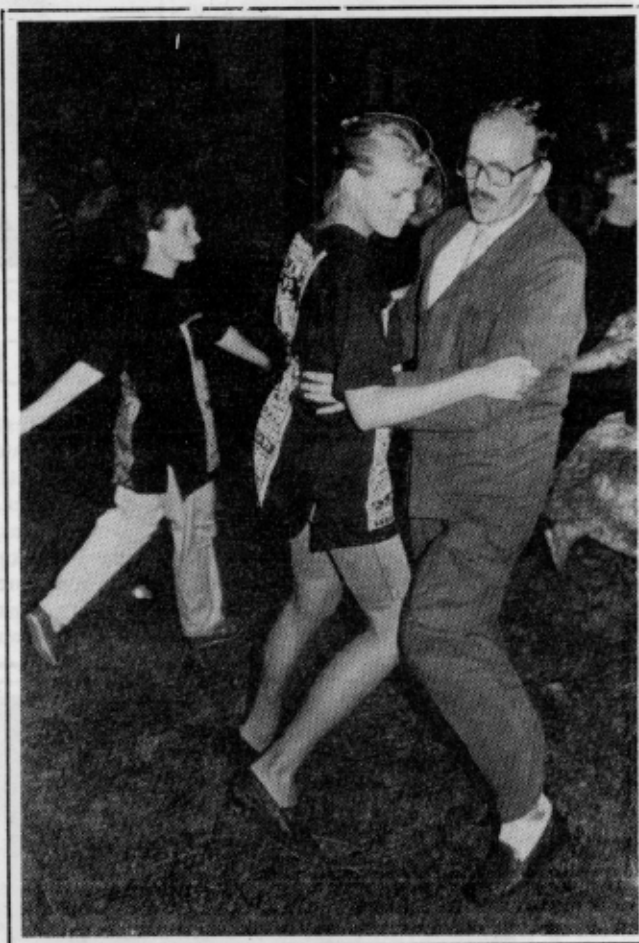
Balčiūns Vytauts. Darba kuokybė priklausa nu asmenybiu. Dėdiesis Akademėjės darbs ir būs anas subortė. Reeks sotelktė tėkrus regėjuona kultūras darbuotojus, rūpintėis, ka i Žemaitėjė būtu groužintas pu vėsa pasauli pasklėdosės tuo krašta vertybės.

Daujuotyė Vėktuorėjė. Varnee turietom taptė Akademėjės cėntro iš patiū tėkriausės teisybiu teisybės. Jee Lietovuos valstybė mata galimybė padietė Žemaitėjee, anuos kultūraa, nerek tuos pagalbas atsėsakytė. Mėslėjo, ka neapsėrėksem, jee čė ikorsem Akademėjė. Geraa saka paprastė žemaitėe, ka Vėlnios tuoliau nu Varniū, Telšiū, nego jūra. Vėlnios negal vėskou, kas tik yr gera, vėns

sosiorbtė ir sotrauktė. Daug kou reek palėktė tėn, kor tėi gerė istuorėjės, kultūras daigaa aug. Akademėjė tegol būs stuogielis, pu katrou spėisės tuo krašta švėisuolee, geriausės idiejės. Žemaitiu Akademėjė išauga natūralee per kultūras entuziastu darbus ir pastongas. Tuokė mes anou ir torem prijimtė.

Nikžentaitis Alvyds. Akademėjė torietom būtė panaši i fonda, būtė atramuos tašks tėms, katrėi nuor iprasmintė sava darbus, skėrtus Žemaitėjee. Tegol būn ana ir eksperimentu bazė, ėiškont geriausiu darbū pormu.

Botrėms Aduoms. Torem padiekavuotė Kultūras ir švėitėma ministerėjės ministra pavaduotuoju **BALČIŪNOU** Vytautou, katros daugiausee rūpėnuos, ka Žemaitiu Akademėjė būtom ikorta. Akademėjė torietom padietė stiprintė ryši tarp valstybėniu

VAZBOTA Stasė puortėgrapėjuo: pėrmuoji Žemaitiu Akademėjės rektuoriaus polka.

ir vėsuomenėniu kultūras struktūru. Akademėjė būs bėndramintiu sambūris. Per anou valstybė teiks fėnansėnė parama svarbiausėms Žemaitėjės kultūras reekalams. Akademėjės sokūrėms nereišks, ka somažicjė Žemaitiu kultūras draugėjės reikšmic. Draugėjė ir tuoliau jungs vėsus Žemaitėjės istuorėjės, kultūras reekalaas besėrūpėnontius žmuonis, vėsus, katrėi dėrb dēl Žemaitėjės atgėmėma. Pri Akademėjės torietom būtė sokorta pataremuoji Žemaitiu kultūras taryba.

Žemaitiu Akademėjė ikorta. Pėrmoujo anuos rektuorio išrinkts arkeuoluogs, istuorėks, Dailės akademėjės puorektuoriós Botrėms Aduoms.

MUKIENĖ DANUTĖ